ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ & ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਜੀ. ਰਾਮਨਾਯਣ ਜੋਸ਼ੀ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4117 ਦਾ 2022)
ਮਈ 17, 2022
[ਐਲ. ਨਾਗੇਸਵਰਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਏ.ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕਰਨਾਟਕ ਭੂਮੀ ਰਾਜਸਵ ਨਿਯਮ, 1966: ਨਿ. 119(2) – ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਬਜ਼ਾਈ ਜਾਂ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ – ਸਾਲ 1887 ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ – ਸਾਲ 1892 ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਰਾਜਸਵ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ – ਸਾਲ 1994 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ – ਸਾਲ 2000 ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿ.119(2) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਬਤ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਚੀ ਗਈਆਂ ਸਨ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਨਿ. 119(2) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਫਿਰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਕਰਨਾਟਕ ਵਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਦਾ – ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜਸਵ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਉਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੀ ਭਾਵ, ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ ਤੱਕ – ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਿ. 119(2) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਕਦੇ ਵੀ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਵਾਬੀ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਿਯਮ 119(2) ਅਧੀਨ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:

1.1 ਸਾਲ 1919 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ:36324/2009 ਨਾਲ ਅਨੈਕਸਚਰ-ਏ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਜੇ. ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਹੇਠ ਜਵਾਬੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 23.08.1892 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਰਾਜਸਵ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 9]

1.2 ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਅਸਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ

ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਦਾਖਲ ਕਰਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੁਆਰਾ 30.09.2000 ਅਤੇ 05.10.2000 ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 11]

1.3 ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਵੀ ਉਸ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ 2.58 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 20.07.1994 ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਬੈਂਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12]

1.4 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 20.07.1994 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਬਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) "ਅਨਿਵਾਰਥ" ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਨਾਟਕ ਵਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਫਾਰੈਸਟ' ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਨ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਸਵ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਨ ਵਜੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਹਨ। ਇਕੋ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਨੀਕਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜਸਵ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਬਿਨੈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਉਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੀ ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ। ਇਸ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਉਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਵ, ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਤੱਕ। ਇਸ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ 'ਰੱਖਿਅਕ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਮਕਸਦ ਲਈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (2) ਨਿਯਮ 1966 ਦੇ ਨਿਯਮ 119 ਤੋਂ। [ਪੈਰਾ 13][138-D-H; 139-ਏ-ਬੀ]

1.5 ਜਦੋਂ ਜ਼ਬਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 20.07.1994 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਵਿੱਚ W.P. ਨੰਬਰ 10786/2006, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਸੰਭਾਲਕ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹੀ ਜੋ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦੂਕ' ਨੂੰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਬੇਅਸਰ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਉਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14]

1.6 ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 16.09.2013 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਧੂ ਮੁੱਖ ਵਨ ਸੰਰਕਸ਼ਕ ਵੱਲੋਂ 19.08.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਸੀ ਜਵਾਬੀ ਖਿਲਾਫ ਜਿਸ ਨੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 46003/2013 (ਕੇ.ਐਲ.ਆਰ-ਆਰ.ਈ.ਐਸ) ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ ਕਰਕੇ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ 11.10.2010 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 16][141-C-G]

1.7 ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਮੀਨ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜਮੀਨ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨੇਚਰ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਮੀਨ ਨੂੰ 'ਰਿਜ਼ਰਵ ਫਾਰੈਸਟ' ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਜਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਰੁੱਖ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈਆਂ ਸੀ, ਅਜ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਜਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਖੋਜ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਅਤੇ ਅਰੇਕਾ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਵਾਧੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ 2000 ਵਿੱਚ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਿਆਂ। [ਪੈਰਾ 17]

1.8 ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ 1966 ਦੇ ਨਿਯਮ 119 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੱਥਾਤਮਕ ਖੋਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18]

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4117 ਦਾ 2022.

17.07.2019 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2319 ਦਾ 2018 (ਕੇਐਲਆਰ-ਆਰਈਐਸ) ਅਤੇ 13.09.2017 ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 46003 ਦਾ 2013 (ਕੇਐਲਆਰ-ਆਰਈਐਸ) ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼।

ਨਿਖਿਲ ਗੋਏਲ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਵੀ. ਐਨ. ਰਾਘੁਪਤੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਐਸ. ਸ੍ਰੀਵਾਤਸ, ਮਨਮੋਹਨ ਪੀ. ਐਨ., ਵੇਂਕਿਤਾ ਸੁਬਰਮਾਣੀਅਨ ਟੀ. ਆਰ., ਲਿਖੀ ਚੰਦ ਬੋਂਸਲੇ, ਮਿਸ ਕੋਮਲ ਮੁੰਧੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ 17.07.2019 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2319 ਦੇ 2018 (ਕੇਐਲਆਰ-ਆਰਈਐਸ) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇੰਟਰਾ-ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ 13.09.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 46003/2013 (ਕੇਐਲਆਰ-ਆਰਈਐਸ) ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਨੈਕਸਚਰ ਐਮ ਅਤੇ ਐਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਫਾਰੈਸਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰੂਲਜ਼, 1966 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਰੂਲਜ਼ 1966') ਦੇ ਨਿਯਮ 119 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ।

3. ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ; ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰਨਾਡੂ ਪਿੰਡ, ਕਸਬਾ ਹੋਬਲੀ, ਮੁਦਿਗੇਰੇ ਤਾਲੁਕਾ, ਚਿਕਮਗਲੂਰੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 170 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ 45.01 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰਨਾਡੂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੈਂਕਟਸੁਬਾ ਜੋਇਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭੀਮਾ ਜੋਇਸ ਸਨ, 10.12.1887 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਣਥੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, 1892 ਦੌਰਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਜ਼ਬਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਣਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 170 (ਪੁਰਾਣਾ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 132) ਦਾ ਖੇਤਵਾਰ ਅਨਸ਼ਨ 1919 ਦੇ ਸਾਲ ਦਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਆਰ.ਡੀ 50 ਐਲ.ਜੀ.ਪੀ 96 ਮਿਤੀ 07.09.2000 ਰਾਹੀਂ ਰੂਲਜ਼ 1966 ਦੇ ਨਿਯਮ 119 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਬਿਨੈ ਸੋਧ ਦੇ ਆਰੰਭ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵ 08.04.2000 ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਇਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਸੋਧ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦਿਆਂ 30.09.2000 ਅਤੇ 05.10.2000 ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਬਿਨੈਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਬਿਨੈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 11334/2007 ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ 24.07.2007 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਿਨੈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ

5. ਵਿਚਾਰਨ ਤੇ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 27.11.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਉਸ ਨੇ W.P. ਨੰਬਰ 36324/2009 (ਕੇ.ਐਲ.ਆਰ-ਆਰ.ਈ.ਐਸ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 26.06.2012 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 27.11.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 26.06.2012 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ 19.08.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿਰਿਕਤ ਮੁੱਖ ਵਨ ਸੰਰਕਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵੀ 16.09.2013 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ W.P. ਨੰਬਰ 46003/2013 (ਕੇ.ਐਲ.ਆਰ-ਆਰ.ਈ.ਐਸ) ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੈਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 13.09.2017 ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਅੰਦਰੂਨੀ-ਅਦਾਲਤ ਲਿਖਤੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2319 ਆਫ 2018 (ਕੇ.ਐਲ.ਆਰ-ਆਰ.ਈ.ਐਸ) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 17.07.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਨਿਖਿਲ ਗੋਏਲ, ਏ.ਏ.ਜੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਐਨ. ਰਾਘੁਪਤੀ, ਅਤੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਐਸ. ਸ੍ਰੀਵਾਤਸਾ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਨ. ਮਨਮੋਹਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 1892 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮ 119 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੋਧੇ ਗਏ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 20.07.1994 ਨੂੰ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ 2.58 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਬੈਂਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਨਿਪਟਾਇਆ' ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 1966 ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ 20.07.1994 ਦੀ ਜੀ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 10786 ਦੇ 2006 (ਕੇਐਲਆਰ-ਆਰਈਐਸ) ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 08.08.2006 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਖਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 46003/2013 ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁੱਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 36324/2009 ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਾਧੂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 20.07.1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਆਈ ਮੁਸੀਬਤ ਬਾਰੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ।

8. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਜਦੋਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਛਲੀ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜਸਵ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਨਾਂ-ਅਦਾਇਗੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਗ ਵਜੋਂ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਇੱਕ

ਮੰਦਰ ਵੀ ਉਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। 20.07.1994 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ 1966 ਦੇ ਨਿਯਮ 119 ਦੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਗਿਆ। 07.09.2000 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਦਾ ਲਾਭ, ਜੋ 08.09.2000 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 30.09.2000 ਅਤੇ 05.10.2000 ਨੂੰ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਫਰੇਮ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਨੇ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸਾਲ 1919 ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਐਨੈਕਸਚਰ-ਏ ਤੇ ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 36324/2009 ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੀਮਾ ਜੋਇਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਸੰਪਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਹੇਠ ਜਵਾਬੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ 23.08.1892 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਨਾਂ-ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਗਣ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

10. ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਿਯਮ 1966 ਦੇ 119 ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:-

“119. ਜ਼ਬਤ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ.-

(1) ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਬਜ਼ਾਈ ਜਾਂ ਵੱਖਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ, ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਾਜਸਵ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਖਰਚ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹਾਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਕਰਨਾਟਕ ਭੂਮੀ ਰਾਜਸਵ (ਸੋਧ) ਨਿਯਮ, 2001 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਵਧੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਬਜ਼ਾਈ ਜਾਂ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ, ਜੋ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਬਜ਼ਾਈ ਜਾਂ ਹੋਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤੇ ਜੋ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਲਈ ਭੂਮੀ ਰਾਜਸਵ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਈ ਖਰਚ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।”

11. ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ 08.09.2000 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ, ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ 30.09.2000 ਅਤੇ 05.10.2000 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

12. ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਕੁੱਲ 2.58 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ 20.07.1994 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਬੈਂਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ ਆਰ.ਡੀ 106 ਐਲ.ਜੀ.ਪੀ 88,
ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਮਿਤੀ 20.07.94

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਲਗਨ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 1,31,866-61 ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰਫਲ ਦੇ ਕੁੱਲ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਬੈਂਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ।

1. ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਫਾਰੈਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹਨ।

3. ਜੰਗਲ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਖਣਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਵਜੋਂ, ਨੇਦੁਥੋਪੁ ਲਈ ਰਾਹਤ ਉਗਾਉਣ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਰਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਭਾਗ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ,
ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਡਰ ਸੈਕਰੇਟਰੀ
ਸਰਕਾਰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ"

13. ਸਿੱਖਿਆਯੋਗ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆਯੋਗ ਅਤਿਰਿਕਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 20.07.1994 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਜ਼ਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਨਾਟਕ ਫਾਰੈਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ' ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਫਾਰੈਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹਨ। ਇਕੋ ਇਕ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਨੀਕਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲਾ ਕੇਵਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਉਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੀ ਭਾਵ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ। ਇਸ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੰਗਲ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ 'ਕਸਟੋਡੀਅਨ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਤੋਂ ਰੂਲ 119 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 1966 ਅਧੀਨ

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਹੋਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਜਬਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ 20.07.1994 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦੀ ਜਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ। ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਕਸਟੋਡੀਅਨ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਜਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਮੀਨ ਸੀ ਜੋ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਡੀ' ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਬੇਅਸਰ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕੱਢਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਉਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 26.06.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿੱਚ W.P. ਨੰਬਰ 36324/2009 (KLR-RES) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਖੋਜ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: -

“11. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਐਨੈਕਸਚਰ-ਈ ਅਤੇ ਕੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

12. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੂਲ 119 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਚ.ਸੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੰਬਰ ਆਰ.ਡੀ 106 ਐਲ.ਜੀ.ਪੀ 88 ਮਿਤੀ 20.07.1994 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲਗਾਤਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਜਿਸ ਨੇ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰੂਲ 119 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਬਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਖੁਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉੱਠਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਦਿਆਂ, ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 26.12.2000 ਅਤੇ 23.08.2007 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਐਨੈਕਸਚਰ-ਈ ਅਤੇ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਨਿਰਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 20.07.1994। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,

ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11334/2007 ਮਿਤੀ 24.7.2007 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਵੇਦਨ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਸਦੇ 26.12.2000 ਅਤੇ 23.08.2007 ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨੈਕਸਚਰ ਈ ਅਤੇ ਜੇ ਲਈ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣਾ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 20.7.1994 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

16. ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੈਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਉਸ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਉਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੈਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ 16.09.2013 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖਿਲਾਫ ਅਤਿਰਿਕਤ ਮੁੱਖ ਵਨ ਸੰਰਕਸ਼ਕ ਵੱਲੋਂ 19.08.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ W.P. ਨੰਬਰ 46003/2013 (KLR-RES) ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ। ਉਸ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੈਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ ਕਰਕੇ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੈਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ 11.10.2010 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੈਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੁਕੌਤੀ ਸੰਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

17. ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਮੀਨ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜਮੀਨ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਮੀਨ ਨੂੰ 'ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ' ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਜਮੀਨ ਉੱਤੇ ਪੱਕੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਜੋਕੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਜਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੱਥਾਤਮਕ ਖੋਜ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਅਤੇ ਅਰੇਕਾ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 2000 ਵਿੱਚ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਿਆਂ।

18. ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਵਾਬੀ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ 1966 ਦੇ ਨਿਯਮ 119 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੱਥਯਾਤਮਕ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇਗਾ।

19. ਉਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ, ਅਪੀਲ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਅਭਾਵ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ।

20. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਸ਼ਸ਼ਵਤ ਜੈਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate